

IMENOVALNIK – 1. SKLON

V tem poglavju bomo spoznali prvi sklon v slovenščini – **imenovalnik**. Po samostalniku v imenovalniku se vprašamo »**kdo ali kaj**«. Govorimo torej o **vršilcu dejanja**, **nosilcu stanja** oz. osebi ali predmetu, ki **nekaj počne**. Na začetku si pogledjmo nekaj primerov.

Mama je v nedeljo pripravila govejo juho in pečenko.

Stric in teta sta šla na dopust v Portorož.

Na sosedovi strehi sedi mačka.

Knjiga je ležala na mizi, svinčnik pa je bil na tleh.

Kaj si opazil? V večini primerov imamo **samostalnik v 1. sklonu za začetku povedi** (»mama«, »stric«, »knjiga«). V tretjem primeru pa imamo samostalnik v imenovalniku **na koncu povedi**. Pozorni moramo biti torej na to, po katerem delu povedi se vprašamo »**kdo ali kaj**«. Pogledjmo še enkrat drugi primer. V tej povedi imamo **dva samostalnika** v imenovalniku – »stric« in »teta«. Oba se nanašata na **isti glagol** – oba sta šla na dopust. V zadnjem primeru imamo prav tako **dva samostalnika** v 1. sklonu, vsak pa ima tudi svoj glagol.

Zapomni si: po samostalniku v imenovalniku se vprašamo »kdo ali kaj«. Stoji lahko na začetku, v sredini ali na koncu povedi.



Vsi samostalniki v zgornjih primerih so uporabljeni v **ednini**. Kot vemo, pa imamo v slovenščini **tri števila** – ednino, dvojino in množino. Pogledjmo si tabelo za moški, ženski in srednji spol v vseh treh številih.

SPOL	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
moški	ključ	ključa	ključi
ženski	miza	mizi	mize
srednji	morje	morji	morja

Pri **moškem spolu** ima samostalnik v **ednini** **ničto končnico**, v **dvojini** končnico **-a**, v **množini** pa **-i**. Pri **ženskem spolu** ima samostalnik v **ednini** navadno končnico **-a**, v **dvojini** končnico **-i**, v **množini** pa **-e**. Pri **srednjem spolu** moramo biti **zelo pazljivi**. Hitro se namreč zgodi, da samostalnik v dvojini zapišemo napačno. V **dvojini** ima samostalnik končnico **-i**, v **množini** pa **-a**. Poglejmo še nekaj primerov.

Na vrtu sta dve drevesi.

X *Na vrtu sta dva drevesa.*

V garaži sta dve kolesi.

X *V garaži sta dva kolesa.*

Zapomni si: v srednjem spolu ima samostalnik v dvojini končnico -i.



Kako si lahko pri takšnih primerih pomagaš? Ko si v dvomih, katero obliko bi uporabil, **pred samostalnik v mislih postavi številko »dve«**. Tako boš hitro ugotovil, da imamo »dve kolesi« in ne »dve kolesa«.

Samostalniki pa niso edine besede, ki poznajo sklone. V različne sklone lahko postavimo tudi **pridevnike** in **zaimke**. Poglejmo si najprej razpredelnico samostalnikov s pridevniki.

SPOL	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
moški	nov ključ	nova ključa	novi ključi
ženski	nova miza	novi mizi	nove mize
srednji	novo morje	novi morji	nova morja

V imenovalniku je pravilo za pridevnike zelo enostavno – **pridevnik ima enako končnico kot samostalnik**. Pri **moškem spolu** bo v **ednini** **ničta končnica**, v **dvojini** končnica **-a** in v **množini** končnica **-i**. Pri **ženskem spolu** ima pridevnik v **ednini** končnico **-a**, v **dvojini** končnico **-i** in v **množini** končnico **-e**. Pri **srednjem spolu** pa ima pridevnik v **ednini** končnico **-o** ali **-e** (na primer **lepo**, **veliko**, ampak **sveže** in **vroče**), v **dvojini** končnico **-i** in v **množini** končnico **-a**.

Omenili smo, da imajo različne sklone tudi **zaimki**. To so besede, ki **nadomeščajo samostalnike** ali **pridevnike**. Poglejmo si razpredelnico **osebnih zaimkov** za vse tri osebe v imenovalniku.

OSEBA	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
prva	jaz	midva	mi
		midve/medve	me
druga	ti	vidva	vi
		vidve/vedve	ve
tretja	on/ona/ono	onadva	oni
		onidve/onedve	one

Pozorni moramo biti na to, **o katerih osebah govorimo**. Če imamo dve osebi **ženskega spola**, bomo uporabili **oblike na -e** (midve, vidve, onidve). Pri **treh osebah ženskega spola** prav tako uporabimo **oblike na -e** (me, ve, one). Če je v skupini **nekaj moških in nekaj žensk**, pa uporabimo **obliko za moški spol**.

VAJE

Vstavi besede v prvi sklon.

Moji _____ (sestra) sta starejši od mene.

Na mizi so trije _____ (svinčnik) in dve _____ (knjiga).

Kateri dve _____ (veliko mesto) sta to?

V skrinji sta dva _____ (zlat prstan).

Pred hišo stojita dve _____ (visoko drevo).

Namesto samostalnikov vstavi osebne zaimke.

Jure je bil v šoli prvi. _____ je zelo zgodaj vstal.

Maja, Tina in Špela se igrajo na dvorišču. _____ so zelo razigrane.

Tina in njena mama sta na vrtu. _____ sta zelo pridni.

Kaj je Mojca po poklicu? _____ je učiteljica.

Maja in Polona, kaj bosta _____ jedli za kosilo?

Nočem se igrati s teboj. _____ vedno goljufaš!